

ЭЛЕКТИВТІ ПӘНДЕР КАТАЛОГІ
МАГИСТРАТУРА ДЕҢГЕЙІ
7М02304-лингвистика

Пән циклі	Пәндердің атауы және олардың негізгі бөлімдері	Кредит көлемі
БП	БАЗАЛЫҚ ПӘНДЕР ЦИКЛЫ(БП)	15
1	Психоллингвистика	5
	<p>Психоллингвистика тілдесім әрекеті туралы ғылым. Психоллингвистика тарихы.. Психоллингвистикалық бақылаулар. Этнопсихоллингвистика. Психоллингвистиканың қолданбалы аспектілері. Психоллингвистика – экспериментальды ғылым. Психоллингвистика мәтіндердің құрылымдық жағынан түзілу үдерісін тәжірибе жүргізу арқылы анықтайды.</p>	
	Нейролингвистика	
	<p>Нейролингвистика-психологиялық ғылым саласы, психология, неврология және лингвистика үшін шекаралық, "сөйлеу әрекетінің ми механизмдерін және мидың жергілікті зақымдануында пайда болатын сөйлеу үдерістеріндегі өзгерістерді"зерттейді. Нейролингвистиканың ғылыми пән ретінде қалыптасуы нейропсихологияның дамуымен, лингвистика және психоллингвистиканың байланысына қатысты. Нейролингвистика қазіргі заманғы нейропсихология ұғымдарына сәйкес сөйлеуді жүйелік функция ретінде, ал афазияны — бастапқы ақау және бастапқы ақаудың әсер ету нәтижесінде пайда болатын екінші бұзылыстан, сондай-ақ бұзылған функцияны өтеуге бағытталған ми жұмысының функционалдық қайта құрылыстарынан құралатын жүйелік бұзушылық ретінде қарастырады.</p>	
2	Академиялық жазу	5
	<p>Жазбаша оқу пәнінің мазмұны бойынша магистрант тілдік қарым-қатынас түрлерімен: әдеби оқу, ауызша сөйлеу, ғылыми жазылған шығармалардың ерекшелігімен, академиялық мәтіндердің түрлерімен және олардың құрылымымен танысады.Академиялық хат тұжырымдамасы туралы түрлі әдеби дереккөздерден пікірлер мен сілтемелерді жинау, сондай-ақ бұл туралы өз білімдерімен бөлісе білу. Академиялық мәтіннің түрлері мен формалары зерттеу бағыты бойынша жазылған ғылыми еңбектердің құрылымын, баяндама, зерттеу, реферат, ғылыми мақала, ғылыми жоба, академиялық мәтіндегі мәселені шешу жолдарын, мәселені шешу тәсілдерін талдайды.</p>	
	Қазақ тілінің академиялық грамматикасы	
	<p>«Қазақ тілінің академиялық грамматикасы» пәнінде сөз құрамы, сөз жасаушы, сөз түрлендіруші қосымшалар, жалғаудың түрлері, сөз таптары мен олардың ерекшеліктері оқытылады. Қазақ тіліндегі сөздердің түрленуі, тұлғалық өзгеруі, сөз және сөз тұлғалары, оны құрастырудың түрлері мен тәсілдері, әр сөз табына енген сөздердің өзіне тән лексикалық-семантикалық сыр-сипаты, грамматикалық мағыналары мен қызметтері, сөз тіркестері, олардың түрлері мен жасалу жолдары, сөйлем мен оның түрлері, жасалу жолдары оқытылады.</p>	
3	Прагмалингвистика негіздері	5

	Прагматика грек тілінде "әрекет" дегенді білдіреді. Демек, оның пәні - ағымдағы тіл. Философия мен психологияда бұл термин іс-әрекет пен тәжірибені белгілеу үшін қолданылады. Қазіргі уақытта прагматика пәнаралық саланы, сондай-ақ лингвистиканың барлық аспектілерімен қатар логикалық-философиялық, социологиялық, психологиялық, этнографиялық, кейде тіпті кибернетикалық үрдістердің кең спектрін білдіреді.	
	Интерлингвистика	
	Интерлингвистика- тіларалық қарым-қатынастың әртүрлі аспектілерін, атап айтқанда, осындай қарым-қатынастың құралы ретінде халықаралық тілдерді зерттейтін тіл білімінің бөлімі. Көптілділік, тілдердің өзара байланысы, интернационализмдердің пайда болуы мәселелеріне байланысты зерттелетін халықаралық жасанды тілдерді құру және қолдану процестеріне басты назар аударылады. Жасанды тілдерге қатысты проблемалар шеңберіне қатысты интерлингвистика екі маңызды бөлімге бөлінеді: лингвопроектілеу теориясы (кез келген түрдегі жасанды тілдерге қолданылады — олардың коммуникативтік жүзеге асуына қарамастан) және жоспарлы тілдің қолданылу теориясы.	
КП	КӘСІПТЕНДІРУ ПӘНДЕРІ ЦИКЛЫ (КП)	20
1	Лексикография теориясы мен практикасы	5
	Лексикография - лингвистиканың сөздіктер құрастыру теориясы мен практикасымен қарастыратын бөлімі. Энциклопедиялық сөздік- бұл сөздік түріндегі ғылыми анықтамалық басылым, онда білімнің барлық салалары бойынша негізгі ақпарат алфавиттік ретпен ұсынылады. Лингвистикалық сөздік - бұл ғылыми анықтамалық басылым, онда сөздердің (сөйлеудің барлық бөліктері) және олардың интерпретациясы, стресстері, грамматикалық, стилистикалық, стилистикалық және басқа арнайы тілдік белгілері бар әріптердің алфавиттік ретпен орналастырылуы.	
	Қазақ тілінің академиялық грамматикасы	
	«Қазақ тілінің академиялық грамматикасы» пәнінің мақсатымен міндеттері. Қазақ тіліндегі сөздердің түрленуі, тұлғалық өзгеруі, сөз және сөз тұлғалары, оны құрастырудың түрлері мен тәсілдері, әр сөз табына енген сөздердің өзіне тән лексикалық-семантикалық сыр-сипаты, грамматикалық мағыналары мен қызметтері, сөз тіркестері, олардың түрлері мен жасалу жолдары, сөйлем мен оның түрлері.	
2	Лингвистика ілімінің тарихы	5
	Лингвистикалық ілімдердің тарихы оқу пәні ретінде. Орта ғасырлардағы тіл білімі. Салыстырмалы-тарихи тіл білімінің пайда болуы және қалыптасуы: Салыстырмалы-тарихи тіл білімінің пайда болу алғышарттары. 19 ғасырдың тарихи тіл білімі. Натуралистік бағыт. 19 ғасырдың соңы мен 20 ғасырдың басындағы тіл білімі (социологиялық, эстетикалық бағыттар). Тіл білімінде негізгі бағыттар 20-шы жылдардың соңы-21 - ші жылдардың басы.	
	Мәтін лингвистикасы	
	Мәтінді талдаудың негізгі аспектілері. Мәтінді талдаудың негізгі деңгейлері. Мәтінді лингвистикалық талдаудың негізгі принциптері	

	(историзм принципі, шығарманың формасы мен мазмұнының өзара байланысын, өзара шарттылығын ескеру принципі, мәтінді талдауға деңгейлік принцип, жалпы мен жекені үйлестіру принципі. Мәтінді лингвистикалық талдаудың әдістері мен амалдары (стилистикалық эксперимент әдісі, семантика-стилистикалық әдіс, салғастыру-стилистикалық әдіс, мәтінді сандық талдау әдістері).	
3	Лингвомәдениеттану негіздері	5
	Антропогендік парадигма: қазақ тіл біліміндегі антропологиялық тіл білімінің тарихы. Бағыттары мен салалары. Құрылымдық және антропогендік парадигманың ерекшеліктері. Ақыл-ойдағы шындық. Қазақ тілін оқытудың этносимбиотикалық негіздері. Қазақстандық ғалымдардың этно-білім, этно тегтер теориясы бойынша зерттеулері. Антропогендік парадигма - «әлемнің тілдік бейнесі». Этнографиялық құрылымдардың сандық бейнесі (мифология, болмыс). Санат категориясы: әлемнің тұжырымдамалық бейнесі. Этникалық трансформаторлардың түрлері.	
	Лингвосемиотика	
	Тіл бірліктерінің затты, оның қасиетін, болмысқа қатыстылығын білдіретін материалдық-идеялық (екі жақты) құрылымы қарастырылады. Тілдік таңбалардың жиынтығы ерекше таңбалар жүйесі — тілді жасайды. Тілдік таңба мазмұн мен дыбысталудың, яғни таңбаланушы мазмұн мен таңбалаушы дыбыстардың бірлігінен тұрады. Тілдік таңбаның осы екі жағы сананың жанама түрде қатысуымен тұрақты тіл бірлігін жасайды. Тілдік таңбаның екі жағы бір-бірімен шарттас келіп, тілдегі асимметриялық жалпы заңдылыққа бағынады. Тілдік таңбаның неғұрлым жиі кездесетін түрі — сөз, себебі алдыңғы ұрпақтар тәжірибесінде жинақталып қалыптасқан заттың танымдық бейнесі тек сөзде сақталады.	
4	Лингвофилософия негіздері	5
	Тіл философиясының ғылым ретінде қалыптасуы. Тіл философиясы: рухани келісім және өзара түсініктік мәселелері. Тіл философиясындағы семиология мен семиотика. Бейклассикалық тіл философиясы. Қазақтың тіл философиясы. Тілдің философиялық мәні. Тілдегі структурализмнің философиялық мазмұны. Көне түрік жазбаларындағы алғы философиялық ойлар. Тілдегі таңбалану философиясы. Р.Барттың теориясы. Көне түрік жазбаларындағы алғы философиялық ойлар . Тілдік сана, тіл астындағы астырт сана (подсознание) . Когнитивті ойлау философиясы .	
	Тілдік тұлға теориясы	
	Тілдік тұлға — тіл жүйесінде бір-бірінен қызметі, құрылысы, орны жағынан дараланатын тұрақты тілдік элементтер. Тілдік тұлға тілдің негізгі қызметін атқаратын материалды-заттық мағыналық атауыш сөздер. Тілдік тұлғалар атауыш, коммуникативтік және құрылымдық болып бөлінеді. Атауыш Тілдік тұлға жеке-ұғым, түсінік, заттарды атайды. Негізгі атауыш тілдік тұлға - сөз. Негізгі коммуникативтік тілдік тұлға — сөйлем. Негізгі құрылымдық тілдік тұлға — фонема, морфема. Ол тілде сөзжасам, сөз тіркесі, сөйлем модельдері арқылы атауыш, коммуникативтік тілдік тұлға құрайды.	